

AKOB

AKDENİZ OPERA VE BALE KULÜBÜ KÜLTÜR ~ SANAT DERGİSİ

GELECEK İÇİN UMUT
DOLU GENÇ BİR PROJE
**5. AKOB ULUSAL ODA
MÜZİĞİ YARIŞMASI**

**BAYREUTH
WAGNER FESTİVAL
TİYATROSU**

BEETHOVEN
KEMAN
KONÇERTOSU'NUN
DÜŞÜNDÜRÜCÜ
ÖYKÜSÜ

**5. AKOB ULUSAL ODA MÜZİĞİ YARIŞMASI BİRİNCİSİ
BÜYÜKADA QUARTET**

BAYREUTH WAGNER FESTİVAL TİYATROSU

ÖMER EĞECİOĞLU

Santa Barbara, CA, ABD
omer@cs.ucsb.edu

“İssız bir ortamda, kentleşmiş medeniyetten uzak sade bir tiyatro kurulmalı; gerekli donanımdan başka süsü olmayan, müzisyen ve ses sanatçılarının gönüllü olarak çalışacakları, kapısı gerçek sanatseverlerin hepsine açık bir tiyatro.”

RICHARD WAGNER

Haşin tabiatı, kendini beğenmiş hali ve nihayet etrafındakileri küçük gören davranışlarıyla dostsuz, arkadaşsız bir şöhret yapmıştır.

Vural Sözer,
Müzik ve Müzisyenler
Ansiklopedisi

Richard Wagner'in herhalde çok sayıda arkadaşı yoktu ama hayranlarının arasında Bavyera Kralı II. Ludwig yer alıyordu. Besteci, Kral'ın finansmanı ile Almanya'nın Bayreuth şehrinde (Almanca okunuşu "Bay-royt") kendi eserlerinin gösterimine adanmış bir tiyatro yaptırdı. **Bayreuth Festival Tiyatrosu** (Bayreuth Festspielhaus) adı verilen bu mekânda her yaz birkaç ay boyunca Wagner'in operalarından oluşan bir festival yapılıyor. Festival Tiyatrosu, hizmete girdiği 1876 yılından bu yana - II. Dünya Savaşı sonrası bir süre hariç - büyük bir dinleyici topluluğu çekmeye devam ediyor. Dinleyicilerin bazıları gerçek Wagner tutkunları, bazıları ise neredeyse kutsal bir mekâna dönen bu tiyatroyu meraktan bir kez olsun görmek isteyen müzikseverler. Yönetimi kuruluşundan beri Wagner ailesi fertleri tarafından üstlenilmiş olan Festival'e bilet bulmak için seneler önceden sıraya girmek gerekiyor.

Bayreuth şehri günümüzde "Wagner Kenti" olarak bilinmesini her yaz gerçekleştirilen Festival'e ve mükemmel akustikli Festival Tiyatrosu'na borçlu.

BAYREUTH FESTİVAL TİYATROSU'NUN TARİHÇESİ

Richard Wagner 19. yüzyılın ortalarında eserlerinin icrasına adanmış bir tiyatro ve bu tiyatrodaki gerçekleştirilecek bir festival fikrini ortaya attığında ilk düşündüğü kentler Zürih, Münih ve Weimar oldu. 1837-1839 yılları arasında Riga'da müzik yönetmeni olarak çalıştığı yıllarda bu şehrin, bazı müzisyenlerin "ahır" olarak niteledikleri konser salonunu çok sevmişti. Bunun bir nedeni salonun basitliğinden doğuyordu. Wagner, salonun "bir amfiteyatro gibi eğimli parter, karanlık salon, ve derin bir orkestra çukuru" şeklinde özetlediği üç niteliğinin dev boyutlara erişmiş **Nibelungenlerin Yüzüğü** dördlüsünün icra edileceği bir mekân için ideal olacağını düşünüyordu.

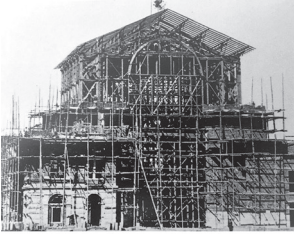

Richard Wagner
1866 yılında
(Foto: H. Fantin,
Bayreuth).

Bayreuth Wagner Festival Tiyatrosu'nun ön cephesi
(Foto: Omer Eğecioğlu, Ağustos 2022).

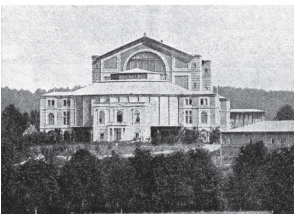
Kral II. Ludwig, Wagner'i Münih'e çağırarak bazı koşullarla tiyatroyu bu şehirde kurmayı önerdi. Bu iş için Gottfried Semper adlı mimarı angaje etti. Kısa zamanda suya düşen bu projenin ardından 1870 yılında orkestra şefi Hans Richter, Wagner'e Bayreuth'daki Barok Margravia Opera Tiyatrosu'na bakmasını önerdi. Wagner bu salonu *Yüzük* dörtlüsünün gereksinimleri için küçük bulduysa da Bayreuth şehrini sevdi. Festival Tiyatrosu'nu Bayreuth'da kurmak için çalışmalara başladı. Elbette ki en önemli sorun parasaldı. Wagner tiyatrunun finansmanı için günümüzün "kitle kaynak" (crowdsourcing) sistemine benzer bir şekilde, zengin müzikseverlerin gönüllü vereceği mali desteğin, hayalindeki tiyatrunun yapımı için yeteceğini düşünüyordu.

Üst: 1873 tarihinde Bayreuth Festival Tiyatrosu yapım halinde,

Orta: Tiyatro'nun 1882 yılındaki görünümü, Alt: Festival Tiyatro binasının açılışının elliinci yıldönümü olan 1926 sezonundaki görüntüsü
(*Le Ménestrel: journal de musique*, Paris, 20 Ağustos 1926).

Otto Brückwald adlı mimarın tasarımını üstlendiği yeni tiyatro salonunun temeli 22 Mayıs 1872 tarihinde, Bayreuth'un hemen kuzeyinde "Yeşil Tepe" olarak bilinen ormanlık bir tepede atıldı. Wagner aynı akşam bu özel günü kutlamak amacıyla Margravia Opera Salonu'nda Beethoven'ın *9. Senfonisi*'ni yönetti.

Bir sene kadar sonra, şehri ışığa boğan havai fişeklerle Festival Tiyatrosu'nun çatısının bitimi kutlanıyordu. Ancak yerel zenginlerin katkıları beklentilerin altında kalınca ortaya çıkan mali sıkıntılar nedeniyle inşaat çalışmaları sık sık durmak zorunda kaldı. Sonunda, Wagner hayranı Bavyera Kralı II. Ludwig'in parasal desteği ile tamamlanabilen mekânın yapımı dört yıl aldı.

Tiyatro binasının yapımında Wagner kendi mimari teorilerini de uyguladı. Elli metre yüksekliğindeki sahne ve parter sütunlar üzerinde yükseliyor. İç sütunlar tamamen ahşap kaplama. Wagner'in istekleri doğrultusunda izleyicilerin dikkatini dağıtmamak amacıyla orkestra çukuru gözden uzak bir şekilde yapılmış.

Richard Wagner'in Festival Tiyatrosu'nun açıldığı 1876 yılında Bayreuth'da çekilmiş bir fotoğrafı.
(Foto: Franz Hanfstaengl, Bayreuth).

Bayreuth Festival Tiyatrosu besteci Richard Wagner tarafından kendi müzik drama eserlerinin gösterimi için kurulmuş olmasına rağmen, Festival'in 13 Ağustos 1876 tarihindeki açılışında duyulan ilk eser Wagner'in yapıtlarından biri değil, Beethoven'ın *9. Senfonisi* oldu. Beethoven'ın *9. Senfonisi*, Bayreuth Festivali'nde "*Wagner'in yapıtı olmadığı halde icra edilen tek eser*" konumunu günümüzde de koruyor.

Kendi eserlerinin icrası için öngörülen bu Festival'i bir Beethoven senfonisi ile açmak Wagner için bir alçakgönüllülük değildi. Tam tersine, kendisini Alman bestecileri arasında Beethoven'ın müzikal ve kültürel mirasçısı olarak konumlandırmak amacını taşıyordu.

Festival Tiyatrosu'nun *Yüzük* dörtlüsü ile açılışı 13-16 Ağustos 1876 tarihlerinde Hans Richter'in şefliğindeki gösterimlerle yapıldı. Bu dört ayrı operadan meydana gelen ve Wagner'in zengin anlatım gücünü ortaya koyan dizi, besteci tarafından toplam 28 yılda tamamlanmıştı.

Kral II. Ludwig bu açılış yılında *Yüzük* dörtlüsünün son provalarına ve dizinin halka açık üçüncü performansına katıldı.

Bayreuth Festival Tiyatrosu günümüzde mükemmel akustiğinin yanında sorunlu orkestra çukuru ve rahatsız koltukları ile biliniyor. Bir saati bulan uzun perde aralarında şık elbiseleriyle festivale katılan operaseverlerin kimi lüks yemeklerle karın doyururken, kimi de akşam yemeği için "festivale özel" sosisli sandviçleri (Festival Bratwurst) ve birayı tercih ediyorlar. Yeni başlayacak perdeye davet, çan veya zil ile değil, binanın balkonundan üfleli çalgıların seslendirdiği ve o akşam gösterilen operadan seçilmiş bir tema ile yapılıyor.

Festival Tiyatrosu'nda neredeyse bir saati bulan perde aralarından sonra, gösterilen operadan temalar çalarak izleyicileri ön cephe balkonundan bir sonraki perde için içeri davet eden müzisyenler. (Foto: Ömer Eğecioğlu, Ağustos 2022).

II. Dünya Savaşı'ndan sonra faaliyetine bir süre ara verilen Festival'in tarih sıralamasıyla günümüze kadar yönetmenleri şöyle:

1885-1907	Cosima Wagner (Wagner'in eşi)
1908-1930	Siegfried Wagner (Wagner'in oğlu)
1930-1944	Winifred Wagner (Wagner'in gelini)
1951-1966	Wieland ve Wolfgang Wagner (Wagner'in torunları)
1967-2008	Wolfgang Wagner
2008-2014	Katharina Wagner ve Eva Wagner-Pasquier (Wagner'in torunlarının kızları)
2015-2025?	Katharina Wagner

1930-1944 yılları arası Festival'in yönetmeni olan Richard Wagner'in gelini Winifred Wagner, azılı bir Nazi sempatanı ve Hitler hayranıydı. Öyle ki günümüzde tiyatro binasının yanında yer alan bir tabelada Winifred'in Hitler hayranlığı dile getirilip günümüz müzikseverlerinin anlayışına sınırlanarak bin bir özür dileniyor.

WAHNFRIED

Bavyera Kralı II. Ludwig, Festival Tiyatrosu'na ek olarak Bayreuth'da Wagner ailesinin oturması için bir de villa inşa ettirdi. Bu villanın bütün masraflarını kendi karşıladı. Besteci, ailesiyle 1874 başında bu eve taşındı. Villa "Wahnfried" adıyla biliniyor; bu Wagner'in kendisinin Almanca "hezeyan" ve "huzur" kelimelerinin birleşiminden oluşturduğu bir kelime.

Richard Wagner'in Bayreuth'daki "Wahnfried" adını verdiği evi. Önde evin yapımını finanse eden Kral II. Ludwig'in büstü yer alıyor. Wagner ve eşi Cosima'nın mezarları da evin bahçesinde. (Foto: Ömer Eğecioğlu, Ağustos 2022).

Richard Wagner ve eşi Cosima'nın mezarlarının bahçesinde yer aldığı Wahnfried'in bir yanında Bayreuth'un Hofgarten adlı güzel parkı, diğer yanında ise Franz Liszt'in son nefesini verdiği evde kurulmuş olan Liszt Müzesi yer alıyor. Bayreuth'da Festival Tiyatrosu ile birlikte Wahnfried de Wagner meraklıları için vazgeçilmez bir ziyaret yeri niteliğini koruyor.

Adolf Hitler in Bayreuth. Der Führer nach seiner Ankunft mit Frau Winifred Wagner und ihrem Sohn Wieland im Garten des Hauses „Wahnfried“.

1938'in Temmuz ayında Adolf Hitler, Bayreuth'da Richard Wagner'in evi Wahnfried'i ziyaret ederken. Yanında Wagner'in gelini Winifred Wagner ile torunu Wieland Wagner. 1930-44 yılları arası Festival'in yönetmenliğini yapan Winifred Wagner azılı bir Nazi ve Hitler hayranıydı (Das kleine Volksblatt, 27 Temmuz 1938).

Nazilerin başa gelmesinden itibaren II. Dünya Savaşı bitimine kadar, Wahnfried ve Bayreuth Festival Tiyatrosu bir Wagner hayranı olan Adolf Hitler tarafından sık sık ziyaret edildi. Wahnfried'in bir bölümü 1945'te Müttefik kuvvetlerin bombardımanı nedeniyle Bayreuth'un büyük bir bölümünün akıbetine uğrayarak tahrip oldu.

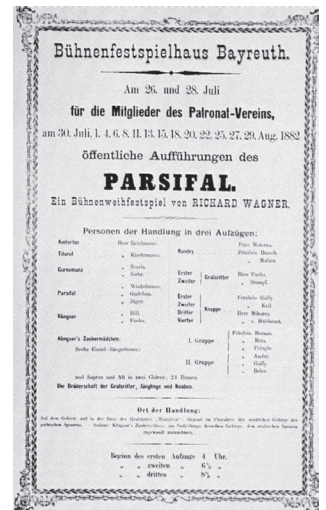
Mülkün tamamı 1973 yılında Wagner Ailesi tarafından Bayreuth şehrine bağışlandı. Hemen ardından restorasyona giren yapı, 1976'da müze olarak tekrar açıldı. 2010-2015 yılları arasında müzik salonu ve arşiv odasının geniş kapsamlı restorasyonu ile birlikte binanın yanında ek bir bina yapıldı ve günümüzdeki müze halini aldı.

PARSIFAL

Richard Wagner'in son operası Parsifal'ın Bayreuth Festivali tarihinde özel bir yeri var. Üç perdelik bu opera Wagner'in prömiyeri Bayreuth Festival Tiyatrosu'nda yapılan tek eseridir.

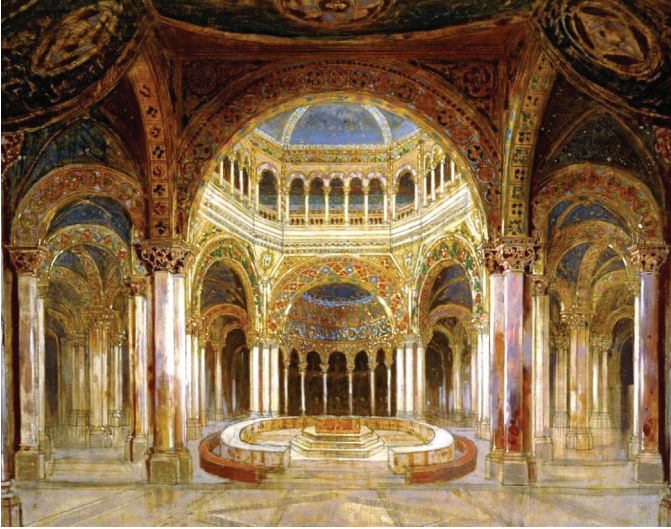
Richard Wagner'in son operası Parsifal'ın Bayreuth Festivali'nde verilen prömiyerinin afişi. (26 Temmuz 1882)

Parsifal, Wagner'in son operası ve ilk gösterimi Bayreuth Festival Tiyatrosu'nda yapılan tek eseridir. Prömiyerden altı ay sonra besteci Venedik'te hayatını kaybetti. Mezarı Bayreuth'daki evi Wahnfried'in bahçesinde yer alıyor.

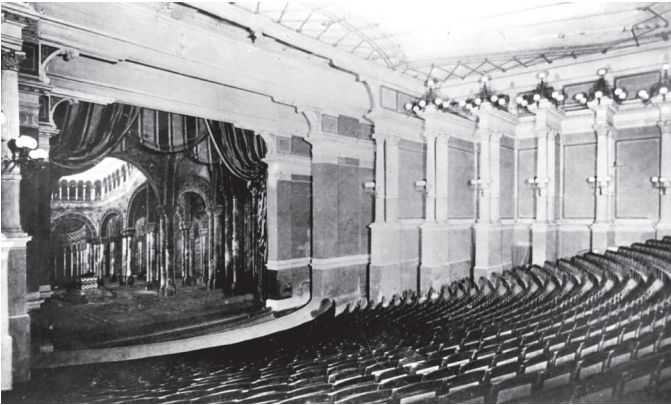

Ortaçağ döneminin Kral Arthur efsanesindeki Yuvarlak Masa Şövalyelerinden Parzival'ın Kutsal Kâse'yi arayışını konu olarak kullanan Wagner, bu opera üzerine çalışmaya (Wagner'in deyişiyle opera değil de *Sahnenin Kutsanması Amaçlı Festival Oyunu*) 1857 yılında başladı. Ancak eseri 25 sene sonra bitirebildi. Operayı bestelerken Bayreuth Festival Tiyatrosu'nun akustik özelliklerini göz önüne aldı.

Prömiyeri Bayreuth'da 1882'deki Festival'de yapılan *Parsifal*, Wagner ve Kral II. Ludwig arasındaki bir anlaşma ile Festival'den başka yerde gösterilemeyecek, Wagner'in sözleriyle "Kutsal olmayan bir sahnede gösterilerek kirletilmeyecekti." Bu yasak 21 yıl sürdü. 1903 yılında opera New York Metropolitan Opera'da ilk kez Bayreuth dışında sahnelendi.

Paul von Joukowsky'nin *Parsifal*'in 1882 Bayreuth Festivali'nde verilen prömiyeri için tasarladığı Kutsal Kâse Tapınağı dekoru.

Bayreuth Festival Tiyatrosu'nun parterini gösteren 1882 yılından kalma bir fotoğraf. Sahnede görünen dekor *Parsifal*'den Kutsal Kâse Tapınağı (Wagner'in Bayreuth'taki evi Wahnfried Haus'ta sergilenen bir fotoğraftan).

II. DÜNYA SAVAŞI SONRASI

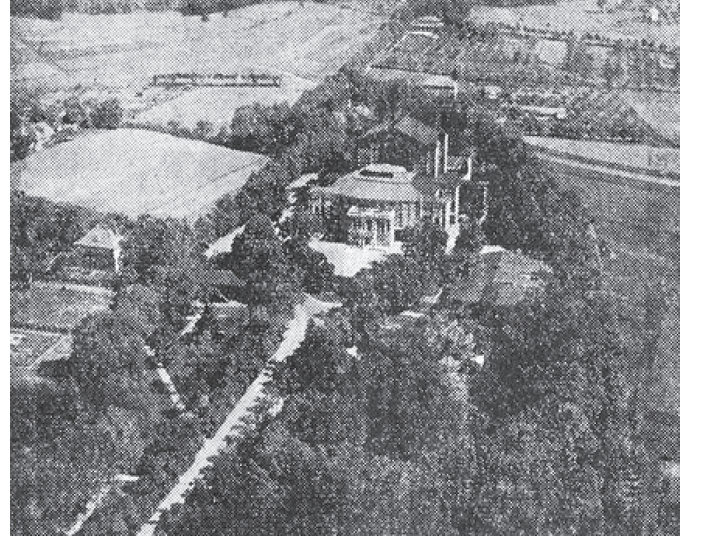
II. Dünya Savaşı'nın bitiminden sonra altı yıl faaliyet göstermeyen Festival, 1951 yılında tekrar düzenlenmeye başladı. *New York Herald Tribune* gazetesi 18 Mayıs 1951 tarihli Paris baskısında Festival'in tekrar başladığını şu sözlerle duyuruyor:

"29 Temmuz Tarihli Konserle Bayreuth Festivali'nin 75. Yıldönümü Parlak bir Programla Kutlanacak.

Yaz sezonunun en dikkat çekici müzikal etkinliklerinden biri, şef Wilhelm Furtwängler'in Bayreuth'un ünlü Festival Tiyatrosu'nda tam kapasite dolu bir salonda Beethoven'ın 9. Senfonisi'ni yönetmek için batonunu kaldırdığı 29 Temmuz Pazar akşamı başlayacak. Bu özel konser dizisi, ertesi gün Parsifal ile devam edecek ve 26 Ağustos'a kadar Richard Wagner'in operaları gösterilecek. Bu festivalle aynı zamanda uluslararası müzik tarihinde olağanüstü öneme sahip bir etkinliğin açılışının 75. yıldönümü de kutlanacak. Uluslararası karakteri Lilli Lehmann'ın solistliğinde ve Hans Richter'in şefliğinde Yüzük dörtlüsünün ilk Bayreuth performansının verildiği 1876'dan beri Festival'in zaten en önemli niteliklerinden birini oluşturuyor. Unutmayalım ki uluslararası dinleyiciler, uluslararası şefler ve uluslararası ses sanatçıları hep burada bir araya geldiler. Festivalin büyük şefleri arasında Richard Strauss ve Arturo Toscanini de vardı.

Festivalin yöneticileri Wagner'in geleneğini devam ettiren torunları Wolfgang ve Wieland Wagner...

Bu yılki yeniden açılışa olan ilgi o kadar evrensel ki, mevcut tüm koltuklar satılmış durumda; hem de başlangıçta planlanan 16 performansa dört adet daha performansın eklenmesine rağmen... Fransa ve Amerika Birleşik Devletleri, önceden rezervasyon sayısında, tüm yabancı ülkelere öncülük eden ülkelerin başını çekiyorlar..."

Wagner Festival Tiyatrosu'nun Festival'in kuruluşundan 75 yıl sonra, II. Dünya Savaşı sonrası 1951 yılında tekrar açıldığı tarihteki görünümü (*New York Herald Tribune*, Paris, 18 Mayıs 1951).

2022 BAYREUTH FESTİVALİ

110. Bayreuth Festivali 25 Temmuz - 1 Eylül 2022 tarihleri arasında sunulan 29 gösteri ile gerçekleşti. 21 Ağustos akşamı *Tannhäuser*, 22 Ağustos akşamı ise *Lohengrin* operaları seslendirildi. Her iki gösteride de salonun giriş kapısında biletlerin üzerinde yazılı isim ile izleyicinin kimliği karşılaştırılıp dikkatle kontrol edildi. Perde aralarından sonra tekrar salona girişlerde bile bu bilet/kimlik kontrolüne devam edildi. Bilet karaborsasının çok ciddiye alındığı zaten biletlerin üzerinde izleyicilerinin adlarının olmasından anlaşılıyor. Bilet sırası gelmesi için senelerce beklemek gerektiği de cabası.

21 Ağustos akşamı sunulan *Tannhäuser*'e Almanya Cumhurbaşkanı Frank-Walter Steinmeier ve eşi Elke Büdenbender de teşrif ettiler. Mütevazı Cumhurbaşkanı ve eşinin tiyatro bahçesinde bekleyen izleyiciler arasında rahat rahat dolaşıp müzikseverlerle sohbet ediyor olması dikkat çekti.

Solda: Bayreuth Festival Tiyatrosu'nda 21 Ağustos 2022 akşamki *Tannhäuser* gösterimine teşrif eden Almanya Cumhurbaşkanı Frank-Walter Steinmeier ve eşi, Bayreuth Belediye Başkanı Thomas Ebersberger ve Almanya'nın Avrupa İşleri Bakanı Melanie Huml tarafından karşılanırken.

Sağda: 1.Perde sonundaki arada Cumhurbaşkanı Steinmeier Festival yönetmeni Katharina Wagner ile sohbet ederken. (Foto: Ömer Eğecioglu, Ağustos 2022).

TANNHÄUSER

Tannhäuser, Richard Wagner'in biri Wartburg'daki geleneksel şarkı yarışmasını diğeri ise *Tannhäuser* adlı gezgin şarkıcının (trubadur) hayatını konu alan 1845 tarihli bir operasıdır. Bu eser Wagner'in romantik başyapıtları arasında yer alır. Üvertürü çok sevilen ve konser programlarında sık sık seslendirilen bu üç perdelik operada Wagner kutsal aşk ile dünyevi aşk arasındaki çelişkiye odaklanır.

Özetle, Venüsberg'de aşk tanrıçası Venüs'le paylaştığı hayattan ayrılan ozan *Tannhäuser*, kendisini Wartburg vadisinde bulur ve burada geride bıraktığı şövalyelerle yeniden bir araya gelir. Bunlar arasında arkadaşları Wolfram ve Hermann da vardır. Hermann'ın yeğeni Elisabeth kale içinde inzivaya çekilmiştir. *Tannhäuser*, Elisabeth'in adını duyunca kalede düzenlenen bir şarkı yarışmasına katılmaya karar verir. Elisabeth de onu tekrar gördüğü için çok mutludur. Yarışma sırasında şövalyeler saf ve kutsal aşkın erdemlerini dile getirirken, *Tannhäuser* Venüsberg'de geçirdiği şehvet dolu hayat üzerine bir doğaçlama yapar. Dinleyiciler haliyle şok olurlar ve şövalyeler kılıçlarını çekerler. Sonunda *Tannhäuser* sürgün edilir. Papa'nın affını almak için Roma'ya gider ancak Papa, *Tannhäuser*'i affetmeyi reddeder. Umutsuz kalmış *Tannhäuser*'in şimdi tek istediği Venüs'e geri dönmektir ama o anda kendini ozan için feda eden Elisabeth'in cenaze alayı görünür. *Tannhäuser*, Elisabeth'e cennette kendisi için dua etmesi için yalvardıktan sonra son nefesini verir.

Bayreuth Festival Tiyatrosu'nda 21 Ağustos 2022 tarihinde gösterilen *Tannhäuser*'in baş sanatçıları şöyleydi: Tenor Stephen Gould (*Tannhäuser*), Soprano Lise Davidsen (*Elisabeth*), Mezzo Soprano Ekaterina Gubanova (*Venus*), Bariton Markus Eiche (*Wolfram*).

Yönetmen Tobias Kratzer, *Tannhäuser*'i dört uyumsuz kişiden oluşan bir ekipte, bir palyaço olarak canlandırmış. Ekipteki anarşist bir Venüs'e eşlik eden diğer iki karakter ise bir cüce ve kadın elbiseli bir eşcinselden oluşuyor.

İlk perdede sahenin üst bölümünde projeksiyonla gösterilen filmde bu karakterlerin kırsal alandaki çingenevari yaşamları, Burger King'den yemek alışverişleri ve nihayet bir polis memuruna çarparak öldürmeleri gösteriliyor.

Kalede düzenlenen şarkı yarışmasında da yine sahne üzerinde gösterilen filmde sahnede olmayan karakterleri kuliste hareket ederken izliyoruz. Filmde şarkıcıların yarışmaya geldiği mekân ise Festival Tiyatrosu'nun kendisi.

Üçüncü perdenin de bir çöplükte geçtiğini bahsetmekte fayda var.

Wagner'in üzerinde ısrar ettiği dramatik elemanlar sulandırılmasın diye başka dilde üstyazıların bile olmadığı bu gösteride Burger King'in ne yeri olduğu elbette ki tartışılacak bir konu.

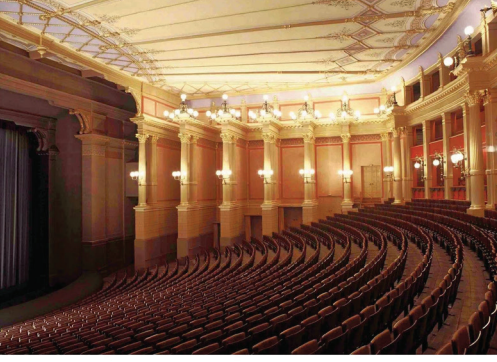
Bu *Tannhäuser*'den akılda kalan Elisabeth rolündeki Soprano Lise Davidsen'in muhteşem sesi ve tekniği oldu.

2022 Bayreuth Festivali'nde *Tannhäuser*'den bir sahne Palyaço kılığında *Tannhäuser*. (Foto: Enrico Nawrath).

21 Ağustos 2022 akşamı *Tannhäuser*'in yıldızları Bayreuth Festival Tiyatrosu'nda. Ortadaki üçlü: Ekaterina Gubanova (*Venus*), Stephen Gould (*Tannhäuser*), Lise Davidsen (*Elisabeth*) (Foto: Ömer Eğecioglu, Ağustos 2022).

Üst: Bayreuth Festival Tiyatrosu parterinin boş hali
Alt: 21 Ağustos 2022 akşamı *Tannhäuser* operası gösteriminden önceki görünümü (Foto: Ömer Eğecioğlu, Ağustos 2022).

LOHENGRIN

İlk gösterimi 1850 yılında Weimar'da, Franz Liszt'in yönetiminde yapılan bu operada genç prenses Elsa, erkek kardeşini öldürmekle suçlanmaktadır. Tek savunması olarak, bir rüya gördüğünü ve bu rüyada beliren soylu bir şövalyenin onu temize çıkardığını anlatır. Tam bunu anlatırken bir kuğu tarafından çekilen bir sandalda gizemli bir şövalye belirir. Kutsal bir yol takip ettiğini, Elsa'nın kendisinin kim olduğunu ve nereden geldiğini bulmaya çalışmaması şartıyla prensesin onuru için savaşım onunla evleneceğini söyler.

Şövalye, prensesi suçlayan Telramund'u kolaylıkla yendikten sonra Telramund'un hayatını bağışlar ve ardından büyük bir şölenle Elsa'yla evlenir. Ancak mağlup Telramund ve karısı Ortrud intikam peşindedirler. Prensese gizemli şövalye hakkında şüphe ve korku telkin etmeyi başarırlar. Sonunda dayanamayan prenses şövalyeye yasak soruyu sorar. Bunun üzerine şövalye, Ortrud'un büyüyle bir kuğuya dönüşmüş olan Elsa'nın kayıp kardeşini ortaya çıkarır ama kendisi bir daha dönmek üzere ayrılır.

Lohengrin'de yer alan en tanınmış parça günümüzde de birçok düğünde seslendirilen "Düğün Marşı"dır (Bridal Chorus).

Bayreuth Festival Tiyatrosu'nda 22 Ağustos 2022 akşamı gösterilen *Lohengrin*'in baş ses sanatçıları şöyleydi: Tenor Klaus Florian Vogt (Lohengrin), Soprano Camilla Nylund (Elsa), Mezzo Soprano Petra Lang (Ortrud), Bariton Martin Gantner (Telramund).

Dekorlarını Neo Rauch ve Rosa Loy çiftinin yaptığı prodüksiyonun yönetmeni Amerikalı Yuval Sharon'du.

Baş karakterlerin kanatlı uçan böceklerle temsil edildiği gösterimin büyük bir bölümü bir trafo istasyonunda geçiyordu. *Lohengrin* açık mavi üniformalı bir elektrikçi olarak karışımıza çıktı. Bunlar elbette izleyicilere bir masal dünyasında olduğunu hatırlatan öğeler. Yahut da bir rüya dünyası diyelim. Kendinizi içinde bulmayı isteyeceğiniz bir rüya dünyası mı? Bana kalırsa hayır.

Bitmeyen tezahüratla çok kez sahneye çağrılan sanatçılar arasında en çok alkış alanlar Almanya'nın sevilen tenoru Klaus Florian Vogt ve orkestra şefi Christian Thielemann oldu.

2022 Bayreuth Festivali'nde *Lohengrin*'den bir sahne (Foto: Enrico Nawrath).

22 Ağustos 2022 akşamı *Lohengrin*'in orkestra sanatçıları Bayreuth Festival Tiyatrosu'nda. Sonu gelmeyen alkış alan sanatçılar *Lohengrin* rolündeki Almanya'nın sevilen tenoru Klaus Florian Vogt ve orkestra şefi Christian Thielemann oldu. Christian Thielemann, 2012'den bu yana Staatskapelle Dresden'in yönetmeni olarak görev yapıyor. (Foto: Ömer Eğecioğlu, Ağustos 2022).

Sözlerimi bitirirken, yazının başında yer verdiğim Wagner alıntısında bahsi geçen birkaç noktaya parmak basmak gerek diye düşünüyorum:

Wagner'in istekleri kulağa ne kadar romantik gelirse gelsin, kentleşmiş medeniyetten uzakta ıssız bir yerdeki bir tiyatroya opera severlerin pek sık geleceklerini düşünmek zor. Özellikle bu sözlerin söylendiği 19. yüzyılda.

Festival Tiyatrosu barok mekanlar gibi süslü püslü olmasa da gerekli donanımı aşan avizeler vb ile biraz da olsa dekore edilmiş. Wagner'in arzuladığı gibi burada gönüllü olarak çalışacak müzisyen ve ses sanatçılarına gelince; bu ancak rüyalarda görülebilecek bir şey.

Son olarak alıntının içindeki bir başka detayın altını çizelim: Wagner gerçek sanatseverlerin hepsine açık bir tiyatro hayal ettiğini söylerken sadece kendi eserlerini izleyen ve hali vakti yerinde opera severlerden bahsediyordu sanırım. Bu sözlerle gerçek müzikseverlerin belki de sadece kendi müziğini takdir edenler olduğunu ima ediyor. Çünkü bu mekânda başka bestecilerin yapıtlarını izlemek olanaksız. Senelerce bilet sırasında bekleseniz bile...